

ANNIE OOSTERBROEK-
DUTSCHUN

Afscheid onderweg

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

De hoeve ligt onder aan de dijk binnen een halve cirkel van hoge, eeuwenoude bomen. Het vierkante woonhuis heeft aan weerskanten van de brede voordeur twee ramen. Het aan vier zijden schuine pannendak draagt in het midden een klein torentje, wat het huis een voornaam aanzien geeft.

Boven de groene voordeur en onder het middelste raam van de bovenverdieping is een bruine, geverniste plank bevestigd, waarop in witte letters 'Goeree' is geschreven.

De overlevering wil, dat lang, lang geleden, misschien wel twee- of driehonderd jaar, een zeeman die naam heeft bedacht.

Als tweede zoon van een boer, had hij geen zin bij zijn broer op de ouderlijke stee te blijven, of om als ondergeschikte bij iemand anders te gaan werken. Geld voor een eigen spul had hij niet. Toen is hij gaan varen tot hij genoeg verdiend had om het te kopen en hij gaf zijn boerderij de toepasselijke naam: Goeree,

goede rede.

De tegenwoordige eigenaar, Evert van de Vegte, is geen afstammeling van de zeeman. Zijn grootvader kocht het bedrijf van een boerenzoon uit Groningen, die in het Gelderse niet aarden kon. Ook hij was geen familie van die matroos of bootsman, of wat het dan geweest mag zijn. Misschien wel een zeerover. Of dat hele verhaal wel waar is, wie zal het bewijzen?

Het huis is ook niet meer hetzelfde. Everts grootvader brak het oude, scheefgezakte achterhuis af en liet er een veel groter gebouw neerzetten, met een ruime deel en paardenstallen. Ook vernieuwde hij de bouwvallige schuren. Everts vader voltooide de vernieuwing door het woonhuis met de grond gelijk te laten maken en dit vierkante, solide voorstuk te laten bouwen. Alleen de bomen en de naam zijn nog hetzelfde.

Evert heeft er wel eens aan gedacht de hoeve een andere naam te geven. Goeree doet hem altijd aan Zeeland denken. Het is voor zijn gevoel een uitgesproken Zeeuwse naam, die niet bij de streek past. Maar Willempje, zijn vrouw, heeft gezegd, dat hij het zo laten moet. Het is een goede naam.

Goeree, goede rede, een haven, een tehuis. Hún tehuis en dat van hun vier kinderen. Wat wil hij nog meer? De naam brengt alles tot uitdrukking wat de hoeve voor hen is. Mooier kan het niet.

Dus Evert heeft het er maar bij gelaten. Niet dat hij in alles Willempjes zin doet, zo is hij nu ook weer niet. Maar als hij moet toegeven, dat ze gelijk heeft, is hij meegaand genoeg om dat ook te doen. Dan legt hij zich bij haar wensen neer. Ze hééft gelijk in dit geval.

Al klinkt die naam hem, zelfs na al die jaren, altijd nog wat vreemd in de oren, als je over de betekenis nadenkt, is hij zinvol.

Dus lakt hij, als de plank met het opschrift zichtbaar geleden heeft door de weersinvloeden, het hout opnieuw en schildert voorzichtig, maar met vaste hand, de witte letters over. Het houtwerk van het huis kan wel eens een jaartje wachten, als de financiën wat minder rooskleurig zijn, maar dat naambord moet er volgens Willempje altijd piekfijn uitzien. Die witte letters vallen zo op en als ze dan dof of afgebladderd zijn, lijkt het hele huis verwaarloosd. Dat is om zo te zeggen een visitekaartje.

Zijn jongens, Evert en Rinus, hebben hem,

als hij weer over een andere naam zat te zeuren, wel eens gevraagd, hoe hij de hoeve dan noemen wilde. Daar heeft hij geen antwoord op gegeven. Want wat hij wel graag op de pui van het huis zou zien staan, daarvoor durft hij niet uit te komen. En bovendien, zijn naam leent zich daar eigenlijk niet voor. Maar ach, was daar, met een beetje goede wil, niet wat op te verzinnen?

Per slot van rekening is hij al de derde Van de Vegte, die zwoegt op de taaie klei. Die, net als zijn grootvader en vader voor hem, het bezit heeft weten uit te breiden, de hypotheek te verminderen en al zijn krachten heeft gegeven en nog geeft, om er een bloeiend, goed renderend bedrijf van te maken.

‘Ijselvliet, of zoiets?’ heeft Rinus gevraagd.

‘Welnee, joh,’ heeft zijn jongste dochter, de bijdehante Dientje geantwoord. ‘Vader zou er ’t liefst Vegtlust op zetten, niet vader?’

De knip oog naar Rinus was hem niet ontgaan. Die dekselse meid had hem wel door en hij had beschaamd maar wat gemompeld.

‘Vechtlust,’ had Ali geantwoord, ‘maar dan met ch, heel toepasselijk.’

Ze hadden die morgen weer gekibbeld die twee, dat kwam nog al eens voor. Hoe kon het

ook anders met twee zulke verschillende naturen als zijn dochters hadden?

Ali's stem had nog snibbig geklonken, maar Dientje had gelachen. Zo'n zieltje zonder zorg als dat ook was. Hij maakte zich daar wel eens zorgen over. Ze nam alles zo licht, ze leefde zo gemakkelijk. Ze had altijd haar gedachten meer bij iets anders, dan hetgeen waarmee ze bezig was. Ze was slordig en vergat nogal eens een opdracht. Dat dat wel eens botste met de serieuze, plichtsgetrouwe en zeer nette Ali, was niet te verwonderen. Hoe er uit Dientje nog ooit een goede huisvrouw en moeder moest groeien? Hij wist het niet.

Vaak onderhield hij haar over haar gebreken, maar hij kreeg dikwijls het gevoel, dat zijn woorden bitter weinig indruk op haar maakten.

O, ze haastte zich om onderdanig te zeggen dat het haar speet, dat hij gelijk had, ze beloofde grif beterschap. En een of twee dagen deed ze goed haar best, maar dan was het weer hetzelfde liedje. Dan drong de boze stem van Ali van boven tot de keuken door, omdat Dientje weer vergeten had haar kousen weg te brengen om de ladder te laten ophalen en een paar goeie van Ali aangetrokken had.

Of ze had geen onderjurk of hemd waarvan de bandjes nog vastzaten en had er een uit Ali's kast gezocht. Willempje vond haar languit op bed, verdiept in een boek, terwijl ze de slaapkamers moest stoffen. Er was altijd wel wat.

Toch, de ulo had ze met tamelijk goed gevolg gehaald. Hij was ervan overtuigd, dat ze betere cijfers had kunnen halen dan ze gedaan had, maar met de hakken over de sloot was ze toch steeds overgegaan. Het ulo-diploma had ze in de zak en op de huishoudschool, waar ze nu op zijn en Willempjes aandringen naartoe ging, deed ze 't ook niet slecht.

Twee jaar huishoudschool, dat was zijn eis geweest, voor ze een baantje zocht, zoals ze zo graag had gewild. Ze moest toch de huishouding leren en als ze thuisbleef kwam daar niets van terecht. Willempje was te zachtaardig om Dientje te leiden, om streng op te treden als ze weer iets halfbakken, of helemaal niet had gedaan.

En bij vreemden in dienst om al die huishoudelijke zaken te leren, och dat was ook niets. Voor dag en nacht wilde hij haar liever nog niet laten dienen, dus zou het een betrekking in het dorp worden, bij mensen die zij

kenden. Iedereen kende immers iedereen? En eerlijk gezegd durfde hij dat niet aan. Als ze zich gedroeg zoals thuis, zouden er gauw klachten komen, of ze zouden haar ontslaan en die schande wilde hij voorkomen.

En bovendien, als hij eerlijk was, moest hij zichzelf toegeven, dat hij zijn dochter helemaal niet graag als dienstbode zag. Zelf wilde ze ook veel liever naar een kantoor, ze hield niet van huiswerk. Ze vond het een stom, vervelend gedoe, wat een vinnige opmerking van Ali en een diepe zucht van Willempje ten gevolge had gehad.

Zelf was hij er niet bij geweest, Willempje had het hem later verteld. Hoe kwam die deern aan zulke opvattingen? Wat verwachtte zij dan van het leven? Ongetrouwd blijven en tot haar pensioen op een kantoor? Dat zeker niet. De jongens liepen al achter haar aan toen ze vijftien was en zij was helemaal niet afkeurig van hun belangstelling. Ze had zo nu en dan wel een vriendje gehad, al had ze dat altijd heel goed verborgen gehouden. Want ze wisten het: voor hun achttiende geen flauwekul met jongens. Voor die tijd wisten zulke schapen immers toch niet wat ze wilden?

Dacht ze misschien, dat ze een man zou

krijgen, die het zich permitteren kon haar een paar dienstboden te geven, zodat ze de hele dag kon doen waar ze zin in had?

Enfin, ze was nog jong en het verstand kwam met de jaren.

Als ze eenmaal iemand leerde kennen van wie ze hield, veranderde ze wel. Dan kreeg ze wel plezier in de huishouding, omdat die van hen samen was en omdat er dan geen Willempje was, die, hoewel zuchtend, ter hand nam, wat zij onaf had laten liggen.

Hij hoopte, dat het allemaal mettertijd in orde zou komen, maar een zorgenkind bleef ze, al was ze ook zijn lieveling.

Geen van de anderen was ooit zo spontaan en hartelijk als zij. Geen van de anderen sjouwde zo vaak naar boven, als hij of Willempje ziek was, wat gelukkig niet dikwijls gebeurde, om te vragen hoe het was, of ze nog ergens zin in hadden, of ze iets lekkers klaar zou maken.

Och ja, ieder had zijn goede en minder goede eigenschappen.

Daar had je Ali. Dat was nou een meid om op te bouwen. De boer die haar kreeg, hij was ervan overtuigd dat Ali met een boer zou gaan trouwen, zou een goede vrouw aan haar heb-

ben. Maar een beetje opvliegend en scherp was Ali wel. Maar als ze een vent kreeg die haar aankon, voor wie ze ontzag had, dan was er geen kou aan de lucht. Ze moest geen doetje of een slappe figuur naast zich krijgen, want dan was die arme jongen te beklagen. Arme jongen? Als Ali een man kreeg, die zich door haar op z'n kop liet zitten, was het zijn eigen schuld.

Z'n jongens waren ook weer zo verschillend, al lag dat verschil heel anders.

Evert was de oudste, nu vierentwintig. Die zou eigenlijk, nu hij langzamerhand een dagje ouder wordt, zijn rechterhand moeten zijn. Maar 't was meer andersom. En hij vreesde wel eens, dat hij tot aan zijn dood Everts rechterhand zou moeten blijven. Als hij aan Evert dacht, dan bad hij ook dikwijls om een lang leven. Niet dat de jongen geen inzicht had, niet boeren kon. O, hij was heel goed van alles op de hoogte en wist hoe een bedrijf behartigd moest worden. Maar Evert was niet sterk.

Om Evert had hij ook zorgen, soms nog meer dan om Dientje.

Als kind had hij al veel gesukkeld.

Kinderziekten, zoals mazelen, rode hond en bof, die de andere drie, na een paar dagen